

κολυμβώσα ἀγαπητή μου καὶ ἀφήσατέ με μετ' αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου.

Ἀνεχώρησα, τόσον συγκεκινημένη ὥστε ὀλίγον ἐλλείψε νὰ πνιγῶ καὶ ἐπανήλθον οἰκαδε περιμένουσα φοῦεράν τινα σκηνήν.

Μετὰ μίαν ὥραν ὁ Φίλιππος μοὶ ἔλεγε χαμηλῇ τῇ φωνῇ, πρὸ τῆς εισόδου τῆς αἰθούσης, καθ' ἣν τὸν συνήντησα.

— Εἶμαι εἰς τὰς διαταγὰς τῆς κυρίας, ἐὰν ἔχη ἐπιστολήν τινα νὰ μοὶ δώσῃ.

Ἦν νόησα ὅτι ἐπωλήθη καὶ ὅτι ὁ φίλος μου τὸν ἐξηγόρασε.

Τῷ ἔδωκα τῷ ὄντι ἐπιστολάς — ὅλας μου τὰς ἐπιστολάς — τὰς διεδίδασκε καὶ μοὶ ἔφερε τὰς ἀπαντήσεις.

Τοῦτο διήρκεσε περὶ τοὺς δύο μῆνας περίπου. Εἶχον ἐμπιστοσύνην εἰς αὐτὸν καθὼς εἶχατε καὶ ὑμεῖς ὁμοίως.

Τότε, πᾶτερ, ἰδοὺ τί συνέβη. Ἡμέραν τινα καθ' ἣν μετέβην κολυμβώσα εἰς τὴν ἰδίαν νῆσον, ἀλλὰ μόνη τὴν φορὰν ταύτην, ἐπανεῦρον τὸν ἀγγελιαφόρον σας. Ὁ ἀνθρώπος οὗτος μὲ περιέμενε καὶ μοὶ ἐγνωστοποίησεν ὅτι θὰ μὰς προδῶσῃ εἰς ὑμᾶς καὶ ὅτι θὰ σὰς παραδῶσῃ ἐπιστολάς παρ' αὐτοῦ φιλαχθείδας. κλαπείδας, ἐὰν δὲν ὑπέκρυπτον εἰς τὰς ἐπιθυμίας του.

Ω! πᾶτερ, πᾶτερ μου, φόβος ἀνάξιος μὲ κατέλαβε, ἐφοβήθην ὑμᾶς προ πάντων τὸν τόσον καλὸν καὶ ἀπαιτούμενον παρ' ἐμοῦ, ἐφοβήθην καὶ δι' αὐτὸν ἀκόμη τὸν φίλον μου θὰ τὸν ἐφονεύατε ἴσως, καὶ ἐμὲ ἀκόμη, μήπως γνωρίζω; Ἦμην παράφρων, χαμένη, ἐπίστευσα ὅτι θὰ τὸν ἐξηγόραζον ἀκόμη μίαν φορὰν τὸν ἀθλιον οὗτον ὅστις μὲ ἡγάπα ὡσαύτως, ὅποια ἐντροπή!

Εἶμεθα τόσον ἀδύνατοι ἡμεῖς αἱ γυναῖκες, ὥστε χάνομεν τὴν κεφαλὴν εὐκολότερον ἀπὸ σὰς. Ἐπειτα ὅταν τις ἀπᾶξ πέσει, πίπτει πάντοτε, πλέον χαμηλά, πλέον χαμηλά. Μήπως γνωρίζω ἐκεῖνο τὸ ὅποιον ἐπραξα; Ἦν νόησα ὅμως ὅτι εἰς ἀπὸ σὰς καὶ ἐγὼ θὰ ἀπεθνήσκομεν καὶ παρεδόθην εἰς τὸ κτήνος τοῦτο. Βλέπετε πᾶτερ, δὲν ζητῶ νὰ μὲ συγχωρήσῃτε.

Τότε, τότε, ἐκεῖνο δι' ἐρ ὠφειλὸν νὰ προῖδω συνέβη, παραδιδόμην εἰς τὸ κτήνος ἐκεῖνο ὅποτε ἐπεθύμει ἐκφοβίζον ἐμέ. Ὑπῆρξεν ὡσαύτως ἐραστής μου καθὼς ὁ ἄλλος, καθ' ἑκάστην. Δὲν εἶνε ἀποτρόπαιον; ὅποια τιμωρία πᾶτερ;

Τότε πλέον εἶπον: Πρέπε, νὰ ἀποθάνω. Ζῶσα δὲν θὰ ἡδυνάμην νὰ σὰς ἐξομολογηθῶ παρόμοιον ἔγκλημα. Ἀποθαμένη τολμῶ τὸ πᾶν. Δὲν ἡδυνάμην νὰ πράξω ἄλλως ἢ νὰ ἀποθάνω, τίποτε δὲν ἡδύνατο νὰ μὲ ἐξηγήσῃ, ἤμην πολὺ ἐστιγματισμένη. Δὲν ἡδυνάμην πλέον νὰ ἀγαπῶ οὐδὲ νὰ ἀγαπῶμαι, μοὶ ἐφαίνετο ὅτι ἐρύπαινον ὅλον τὸν κόσμον, δίδουσα τὴν χεῖρα μου.

Μετ' ὀλίγον θὰ ὑπάγω νὰ λουσθῶ καὶ δὲν θέλω ἐπανεέλθῃ.

Ἡ πρὸς ὑμᾶς ἐπιστολή μου αὕτη θὰ διευθυνθῇ πρὸς τὸν ἐραστὴν μου. Θὰ τὴν λάβῃ μετὰ τὸν θάνατον μου καὶ χωρὶς νὰ ἐννοήσῃ τίποτε, θὰ τὴν διευθύνῃ πρὸς ὑμᾶς ἐκπληρῶν τὴν τελευταίαν μου εὐχήν. Θὰ τὴν ἀναγνώσῃτε ὑμεῖς ἐπιστρέφοντες ἐκ τοῦ κοιμητηρίου.

Χαῖρε, πᾶτερ, δὲν ἔχω πλέον τίποτε νὰ σὰς εἰπῶ.

Κάμετε ὅτι θέλετε καὶ συγχωρήσατε με.»

Ὁ συνταγματάρχης ἐσφρόνισε τὸ ὕγρον μέτωπον του. Ἡ ψυχραιμία του, ἡ ψυχραιμία τῶν ἡμερῶν τῆς μάχης τῷ ἐπανήλθε αἰφνιδίως.

Ἐσθίμανε.

Εἰς ὑπνρῆτης ἐνεφανίσθη.

— Πέμψατέ μοι τὸν Φίλιππον εἰπε.

Ἐπειτα ἡμιάνοιξε τὸ συρτάριον τῆς τραπέζης του.

Εἰς ἀνθρώπος σχεδὸν ἀμέσως εἰσῆλθε, ὑψηλὸς στρατιώτης μὲ ἐρυθροὺς μύστακας, τὸ ὕψος πονηρὸν μὲ ὑποίλον ὀφθαλμὸν ὁ συνταγματάρχης τὸν παρετήρησε κατὰ πρόσωπον.

— Να μοὶ εἴπῃς τὸ ὄνομα τοῦ ἐραστοῦ τῆς συζύγου μου.

— Ἀλλὰ συνταγματάρχα μου. . . .

Ὁ συνταγματάρχης ἔλαβε τὸ περίστροφον ἐκ τοῦ ἡμικλείστου συρταρίου.

— Ἐμμέρος καὶ ταχέως, γνωρίζεις ὅτι δὲν ἀστετεύομαι.

Καλῶς. . . . συνταγματάρχα μου, εἶνε ὁ λοχαγὸς Ἀλδέρτος.

Μόλις ἐπρόφερε τὸ ὄνομα τοῦτο, φλόξ τοῦ ἔκαυσε τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἔπεσε χαμαί. Ἡ σφαῖρα τὸν ἐπληξεν εἰς τὸ μέτωπον.

(Guy de Maupassant)

N. M. Γ.

ΣΚΕΨΕΙΣ ΜΙΣΣΕΛΕ

Ἐν τῷ μέσῳ ὅλης αὐτῆς τῆς πνευματικῆς καὶ ὑλικῆς προόδου, ἡ ἠθικὴ καταπίπτει. Τὸ πᾶν προχωρεῖ, τὸ πᾶν ἀποκαλύπτεται· ἐν μόνον πρᾶγμα ἐξασθενεῖται, ἡ ψυχὴ.

Ὁ ἔρως δὲν εἶνε, ὅπως τὸν λέγουν, μία κρίσις, ἐν δράμα εἰς πρᾶξιν μίαν. Ἄν εἶχεν οὕτω, συμβεβηκὸς τόσον διαδακτικὸν δὲν θὰ ἦτο ἀξίον προσοχῆς. Θὰ ἦτο καὶ θὰ ἐθεωρεῖτο ἀπλῶς ἐφήμερός τις ἀσθένεια, ἀπὸ τὴν ὅποιαν ζητεῖ τις ν' ἀπαλλαχθῇ ὅσον τὸ δυνατόν ταχύτερον.

Ὁ ἔρως εἶνε διαδοχὴ, μακροχρόνιος ἐνίοτε παθὼν πολὺ διαφόρων πρὸς ἄλληλα, τὰ ὅποια συντηροῦν καὶ ἀνανεοῦν τὴν ζωὴν.

Ἐρως καὶ θάνατος. Αἱ δύο αὗται δυνάμεις, κατὰ τὸ φαινόμενον ἀντίθετοι, δὲν δύνανται ὑπάρξουν κεχωρισμέναι, ἡ μία χωρὶς τὴν ἄλλην. Ἀγωνίζονται, ἀλλ' ἐν ὁμοίᾳ ἰσχύει, Ὁ ἔρως δὲν φονεῖ τὸν θάνατον, ὁ θάνατος δὲν φονεῖ τὸν ἔρωτα. Κατὰ βάθος συμφωνοῦν πληρέστατα. Ὁ εἰς ἐξηγεῖ τὸν ἄλλον.

Ὁ Σαίξπηρος εἶπε: «Ἡ ἀδυναμία ὑπὸ τὴν μορφὴν παίδιον».

Αἱ γυναῖκες θὰ εἰπουν ὅτι ὁ Σαίξπηρος εἶχε δίκαιον. Εἰς τὴν λέξιν παιδίον ὁλόκληρος ἡ καρδιά των ἀνοίγει καὶ συγκινεῖται.

Ἀλλ' ἡμεῖς οἱ ἄνδρες, οἱ ὅποιοι γνωρίζομεν περισσότερον τὸν κόσμον, θὰ εἰπώμεν ὅτι τὰ παιδία, τόσον ἐλαφρά, τόσον εὐνοοῦμενα ὑπὸ τῆς φύσεως, ἰσχυροποιούμενα ὑπὸ τῆς νεαρᾶς των πίστεως αἰσθᾶ-

νονται τὸν πόνον ἀσυγκρίτως ὀλιγότερον καὶ δὲν εἶνε τὸ ὑπέρτατον σύμβολον τῆς ἀδυναμίας.

Θέλετε νὰ γνωρίσετε τὸ δυστυχὲς ὄν, τὸ ἀληθῶς δυστυχὲς, καὶ τὴν ἀληθῆ εἰκόνα τῆς ἀδυναμίας; Εἶνε ἡ γυνή.

«Ἡ γυνὴ εἶνε ὁ οἶκος» λέγει σοφῶς εἰς ἰνδικὸς νόμος. «Ἡ γυνὴ εἶνε ἡ Τύχη» λέγει σοφώτερον εἰς ἰνδὸς ποιητής. Ἡμεῖς δυνάμεθα νὰ προσθέσωμεν. «Ἡ πτωχὴ γυνὴ εἶνε ἡ τύχη».

Ὅλαι σχεδὸν αἱ πλούσιαι νύμφαι τὴν ἐπαύριον τοῦ γάμου παρουσιάζουσιν ἀξιώσεις ἀτελευτήτους, ἰδίως δὲ τὴν ἐξίωσιν τοῦ νὰ ἐξοδεύσιν ἀναλόγως τῆς προηγουμένης πλουσίας γυναικας.

Ἐτόλμησα ἄλλοτε νὰ διατυπώσω τὸ ἀξίωμα τοῦτο, τὸ ὅποιον καθ' ἑκάστην ἀληθεύει: «Ἐὰν θέλετε νὰ πτωχεύσῃτε, νυμφευθῆτε πλουσίαν γυναῖκα.»

Καὶ δὲν εἶνε μόνον ὁ κίνδυνος ν' ἀπολέσετε τὴν περιουσίαν σας ἀλλ' ἀκόμη καὶ τὸν ἑαυτὸν σας τὸν ἴδιον, ν' ἀλλάξετε τὰς ἐξεις σας, αἱ ὅποιαι εἰς ἑκάστην τοιούτους οἱ εἰσθε, αἱ ὅποιαι εἰς ἑκάστην τὴν δύναμιν καὶ τὴν ἰδιοτυπίαν, τὴν ὁποίαν ἔχετε.

Μία ὥρα, πολὺ ὥρα, χήρα ἔλεγε ποτὲ εἰς τινα: Κύριε, ἔχω πενήντα χιλιάδων δραχμῶν εἰσόδημα, ἐξεις φιλησύνχους, οὐδόλως κοσμικὰς. Σὰς ἀγαπῶ καὶ θα κάμω ὅτι θελήσετε. . . Εἰσθε παλαιὸς φίλος μου, εὐρίσκετε νὰ ἔχω κανὲν ἐλάττωμα; Ἐν μόνον, κυρία μου, τῆς ἀπληντοσύνης, τὸ ὅτι εἰσθε πλουσία».

Ἡ γυνὴ φαντάζεται ἑαυτὴν ὡς τι ἰσχυρὸν κέντρον ἔρωτος, ἐλκτικῆς δυνάμεως, πᾶσι τῆς ὁποίας πᾶσι νὰ σύρεται τὸ πᾶν. Θέλει νὰ τὴν περιτριγυρίσῃ πάντοτε ὁ ἀνὴρ μὲ ἀκόρεστον ἐπιθυμίαν, μὲ παντοτεινὴν περιεργίαν. Αἰσθάνεται ὅτι ὑπάρχει ἐν ἑαυτῇ ἡ δύναμις τοῦ νὰ παρουσιάσῃ πάντοτε νέας ἀποκαλύψεις, τοῦ νὰ δύναται ν' ἀνταπαρίνεται πάντοτε εἰς τὸν ἐπιμένοντα ἔρωτα, τοῦ νὰ δύναται νὰ ἐκπλήσῃ πάντοτε διὰ μυρίων ἀπροσδοκῆτων φάσεων χάριτος καὶ πάθους.

Ἡ γυνὴ ἐν ὅλῃ τῇ ἱστορίᾳ εἶνε ὁ θανάσιμος ἐχθρὸς τῆς πολυγαμικῆς ζωῆς. Θέλει τὸν ἔρωτα ἐνὸς μόνου, ἀλλὰ τὸν θέλει ἀληθῆ ἔρωτα, ἀπληστον πάθος, ἀνήσυχον ἔρωτα, ὅστις πάντοτε, ὅπως ἡ φλόξ, ὑψοῦται καὶ θέλει νὰ ὑψοῦται.

Ὁ ἀνὴρ ἐπιθυμεῖ, ἡ γυνὴ ἀγαπᾷ. Ἀνεκάλυψεν ὁ ἀνὴρ ἑκατοντάδας θρησκείων, πολυγαμικῶν νομοθεσιῶν. Ἦθελε ν' ἀπολαμβάνῃ καὶ νὰ διαρκῇ ἡ ἀπόλαυσις του. Ἐζητεῖ κατὰ πρῶτον τὴν ἡδονήν, εἰτα τὴν συνέχισιν τοῦ γένους του διὰ πολυαριθμοῦ οἰκογενείας. Ἡ γυνὴ δὲν ἤθελε τίποτε ἄλλο ἢ ν' ἀγαπᾷ, ν' ἀνῆκῃ, νὰ διδῇ ὁλόκληρον ἑαυτήν.

Τι δύναται τις ἐπὶ μίᾳς γυναικὸς ἐν τῷ μέσῳ τῆς κοινωνίας; Τίποτε ἐν τῇ ἀπομυονώσει; τὸ πᾶν.

Μὴ σπείρετε εἰς τὴν ὁδόν.

Μὴ φυτεύετε εἰς τὸν χεῖμαρρον.

Μὴ ἀγαπάτε ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ὄχλου.

ΣΥΛΛΕΚΤΗΣ

Ο ΚΑΛΟΣ ΓΕΙΤΟΝ

Ἔστο, ἄσθην καὶ εἶπα: «Εἶμαι μέσα ἔς τὸ σπιτάκι μου ζεστός καὶ ξένοιαστος μὲ τὰ γίδια μου, μὲ τὸν σκύλιν μου. Δόξα τῷ Θεῷ ψωμί ἀπὸ τὸ τραπέζι δὲν λείπει. Δὲν ἔχω νὰ νοιασθῶ οὔτε διὰ γυναῖκα οὔτε διὰ παιδιὰ. Κῦτταξε ὅμως ἐκεῖ τὴν πτωχὴν χήραν· τὴν περαδμένην ἐβδομάδα τῆς ἐκάνκε τὸ σπίτι καὶ δὲν ἔχει λεπτὸν τσακιστὸν διὰ νὰ κτίσῃ ἕνα μικρὸν καταφύγιον. Κῦτταξε ἐκεῖνον τὸν γέρον ποῦ ἔχασε τὰ παιδιὰ του καὶ δὲν ἔχει κανένα νὰ τοῦ σκάψῃ τὸ ὑποστατικόν. Κῦτταξε ἐκεῖνα τὰ ὄρφανὰ ἀπὸ πατέρα καὶ ἀπὸ μητέρα χωρὶς κάμμιαν βοήθειαν. Δι' ἀγάπην Θεοῦ ποῖος θὰ τοὺς βοηθήσῃ; Εὐμρὸς, ἐγὼ θὰ τοὺς βοηθήσω!... Καὶ παρηγοροῦνται νὰ μὲ βλέπουν μόνον νὰ ἐργάζωμαι χάριν αὐτῶν χωρὶς πολλὰς φοραῖς ν' ἀνοίγῃ τὸ στόμα μου καὶ ἡ καρδιά των ἐλαφρύνεται μόνον καὶ μόνον ἐπειδὴ βλέπουν τὸν γείτονά των νὰ συμπονῇ τὴν θέσιν των. Καὶ τὸ βράδυ ὅταν ἐπιστρέψω εἰς τὸ πτωχικὸν μου λέγω μέσα μου: «Τί ἐκέρδισα; σήμερον καὶ ἐκέρδισα, ἀποκρίνομαι μόνος μου, ἕνα καλὸ καλὸ ἡμεροδοῦλι. Οἱ πτωχοὶ μοῦ τὸ ἐπλήρωσαν μὲ τὴν φιλίαν των, ἡ καρδιά μου μὲ τόσῃν εὐχαριστίᾳ καὶ ὁ πανάγαθος Θεὸς θὰ μοῦ τὸ πληρῶσῃ μὲ τὴν εὐπλοαχίαν του.

ΠΕΡΣΕΦΟΝΗ ΚΟΥΡΗ

ΕΙΚΟΝΕΣ

Ὁ ναύαρχος De la Gravière

Ὁ Ἐδμόνδος Jurien de la Gravière, ναύαρχος, μεγαλόσταυρος τοῦ λεγεῶνος τῆς τιμῆς μέλος τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας καὶ τῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν, ἀποβιώσας πρό τινας ἐν Παρισίοις, ἐν ἡλικίᾳ ἐξομνήκοντα καὶ ἐνέα ἐτῶν, συγκαταλέγεται μεταξὺ τῶν ἐνθέρμοτάτων φίλων τῆς Πατρίδος ἡμῶν. Οὐ μόνον πολλὰ ἔγραψε περὶ αὐτῆς καὶ δεκαπέντε ὅλους τόμους τοῦ κολοσσαίου αὐτοῦ ἱστορικοῦ ἔργου ἀφιέρωσεν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἀλλὰ καὶ πολλὰ ἔπραξεν ὑπὲρ αὐτῆς, ἐργασθεὶς ἰδίως κατὰ τὰ τελευταῖα αὐτοῦ ἔτη ὑπὲρ τῆς διασώσεως τῶν κλασικῶν σπουδῶν ἐν Γαλλίᾳ καὶ κατὰ τῆς παραλυούσης αὐτῆς Ἑρασμιτικῆς προφορᾶς. Τὰ περὶ τοῦτο διέλαβε διὰ μακρῶν ἐν τῷ περὶ γλώσσης ἔργῳ αὐτοῦ ὁ κ. Κ. Ράδος, ὅστις ὑπὸ τὰς ἐμπνεύσεις αὐτοῦ τούτου τοῦ ναύαρχου ἐξέδωκε πρό διετίας τὴν «Ἱστορίαν τοῦ ναυτικοῦ τῶν Ἀρχαίων Ἑλλήνων», ἔργον πολὺ βοηθοῦν εἰς τὴν κατανόησιν τῆς καθόλου ἀρχαίας ἱστορίας.

Ὁ de la Gravière δὲν διεκρίθη μόνον ὡς φιλόλογος. Ὡς ναυτικὸς ἐτάσσεται μεταξὺ τῶν ἱκανωτάτων ἀξιωματικῶν τοῦ γαλλικοῦ ναυτικοῦ, διακρίθει ἐν Κριμαίᾳ ὡς ἀρχηγὸς τοῦ ἐπιτελείου τοῦ γαλλικοῦ στόλου τῆς Μαύρης Θαλάσσης κατὰ τὸν Ἀνα-

τολικὸν πόλεμον τοῦ 1854, ἐν τῇ Ἀδρίᾳ τῷ 1859 ἀπὸ τῆς Αὐστριακῆς, ἐν Μεξικῷ ἀπὸ τοῦ 1861 ὡς ἀρχηγὸς τῶν κατ' αὐτοῦ ἐκπεμφθεῶν πεζικῶν καὶ ναυτικῶν γαλλικῶν δυνάμεων καὶ ἀλλαχοῦ ἔτι.

Ἡ παρ' ἡμῖν Ἐπιστημονικὴ Ἐταιρία ἐτίχισε τῇ 1 Ἰσταμένου μηνὸς ἐπιμνημόσυνον πρὸς τιμὴν αὐτοῦ συνεδρίων. καθ' ἣν ὁ κ. Ράδος δὲ μακρῶν ἀνέλυσε τὸ ἔργον τοῦ φιλέλλητος, ἀνεκρίνωσε δὲ καὶ διάγραμμα περὶ διδασκαλίας τῆς ναυτικῆς ἱστορίας ἐν τῇ ἡμετέρᾳ Σχολῇ τῶν δοκίμων, ὅπερ πρό τινας εἶχεν ἐπιστελεῖν αὐτῷ ὁ ναύαρχος.

Τὴν δημοσιευμένην ὑφ' ἡμῶν εἰκόνα λαμβάνομεν ἐκ πρωτοτύπου, εὐμενῶς παραχωρηθέντος ἡμῖν ὑπὸ τοῦ κ. Ράδου, εἰκονίζοντος αὐτοῦ καθ' ἣν ἐποχὴν ἐπέστρεψεν ἐκ Μεξικοῦ. Εἶναι δὲ ἡ μόνη εἰκὼν ἣν ἐπεθύμει νὰ βλέπῃ ἀνατυπούμενην.

Χρῆστος Ν. Φιλαδελφεύς

Οὐχὶ ἄγνωστον εἰς τοὺς ἐκζητούντας τὴν ἀνέυρεσιν τοῦ ἀληθοῦς, καὶ τὰς πρὸς τὸ ἔθνος ὑπηρεσίας ἐκτιμῶντας, κατὰ τὸ ἀκριβὲς ποσὸν αὐτῶν, οὐχὶ δὲ κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν, ἄγνωστον ὅμως εἰς τὸ πολὺ τῶν καθ' ἡμᾶς ἡμερῶν πληθὸς ὑπαρξάντων ἀπώλεσε, χθές, ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν, καὶ σήμερον παραλαμβάνει ἕνα φιλάτῃ τὸ λείψανόν τῆς ἡ ἱστορικῆς γῆς αὐτῆς, ἡ τόσους καλὺπτοῦσα ἐργάτας τοῦ ἐθνικοῦ ἔργου.

Ὁ Χρῆστος Νικολαΐδης Φιλαδελφεὺς ὑπῆρξε τύπος θεμελιωτοῦ οἴκου καὶ καλλιτέχνητος ὥρα' οὐ νόματος. Τῶν θεμελιῶν οἱ λίθοι εἰσι πάντοτε οἱ βαρύτεροι, τὰ δὲ κρηπίδωματα πάσης οἰκοδομῆς δέονται καὶ δυνάμει καὶ δεξιότητι καὶ τέχνῃ οὐχὶ κοινῇ. Ὅπως κατορθώσῃ τις νὰ θέσῃ ἀσφαλεῖς τὰς βάσεις, μέλλοντος, ὅπερ πρόκειται ἐκ τοῦ μηδενὸς νὰ δημιουργήσῃ, πρέπει νὰ ἔχῃ οὐ μόνον ἔκτακτον ἠθικὸν σθένος, ἵνα ὑπερορῶν τὰς ἀπογοητεύσεις, ὅσας αἱ ἐπιβουλαὶ καὶ αἱ κακίαι τῶν ἀνθρώπων προβάλλουσι πεισμονῶς κατὰ τῶν ἀναγειρόντων τὸν ἴδιον ἀνδριάντα, πρέπει νὰ ᾔται περικοιμισμένους ἐπίσης καὶ δι' ἀθλητικῆς δυνάμειος σώματος· διότι πολλάκις, ἐὰν μὴ ἀνὰ πᾶν βῆμα, καλεῖται νὰ παλαίσῃ κατὰ παντοίων στερήσεων, καὶ αὐτοῦ ἔτι τοῦ ἐπιουσιῦ ἄρτου στερούμενος, ὀφείλει δὲ νὰ παράσῃ ἑαυτὸν παράδειγμα τοῖς περὶ αὐτὸν ἀντοχῆς καὶ καρτερίας. Οὐδόλως παράδοξον, ἀλλὰ φυσικώτατον ὅλως καὶ τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει προσιδιζόν, ἐὰν οἱ θεμελιωταὶ τῶν οἴκων καὶ οἱ δημιουργοὶ τῶν ὀνομάτων οὐ μόνον ἐκλήθησαν, ἀλλὰ καὶ ὑπῆρξαν ἥρωες, οὐ μόνον τὴν ψυχὴν ἀλλὰ καὶ τὸ σῶμα. Τοιοῦτος ἐγεννήθη καὶ ἐβίωσεν ὁ Χρῆστος Φιλαδελφεύς. Ἡ φύσις καθήρτισεν αὐτὸν καὶ τῷ σώματι ἀθλητὴν τέλειον, ὅπως ἄρξῃται τοῦ ἔργου τῆς θεμελιώσεως ὀνόματος καὶ οἴκου ἰδίου, καὶ ἐπιστεγασί τοῦτο. Εἰς τὴν ἀθλῶς ἤθελε χρησιμεύσει ἡ προθυμία τοῦ πνεύματος· ἐὰν ἡ σὰρξ ἐγεννήθη ἀσθενής; Ἐν τῷ κύλῳ τῆς ἐνεργείας αὐτοῦ ὁ χθὲς ἐκπνεύσας Ἑλλήν ὑπῆρξεν ἥρωας καὶ ἀθλητῆς, καὶ πνευματικῶς καὶ σωματικῶς.

Γεννηθεὶς ἐν χωρίῳ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ἔθθα παρίσταται τὸ παράδοξον ἐθνολογικὸν φαινόμενον πληθους, ἀπολέσαντος τὴν γλῶσσαν αὐτοῦ, τὴν τοῦ κατακτητοῦ δὲ λαοῦντος, ἀλλ' ὅμως ἰσχυρότερον πολλῶν ἄλλων πληθυσμῶν, ἐμμέναντος εἰς τὴν ἐλληνικὴν παράδοσιν, ἥς δὲν ἔχει πληρῇ καὶ τελείαν γνῶσιν ὁ Χρῆστος Φιλαδελφεὺς ὑπῆρξεν ἐν τῶν περιεργωτάτων φαινομένων τῆς ἐθνικῆς ἐξελλείψεως τοῦ ἐλληνικοῦ γένους. Ἀνυπόδητος, στερούμενος ἐλαίου καὶ λυχνίας, ριγῶν ἐκ τοῦ ψύχους καὶ πολλάκις νῆστις ἀπομένων, ὁ καὶ Χρῆστος κατώρθωσε νὰ ἐκμάθῃ τὴν ἀνάγνωσιν καὶ τὴν γραφὴν τῆς ἐλληνικῆς γλώσσης, ἣν δὲν ἤκουσεν ἀπὸ τοῦ μητρικοῦ μαστοῦ. Ὑπὸ ἀγνώστου δυνάμειος ὠθούμενος, εἰς ἣν οἱ Ἀρχατοὶ ἐδίδαν μορφήν ἀνθρωπίνης ὁδηγοῦ θεότητος, ἀλλὰ βεβαίως δυνάμειος τινος οὐσίας, ἀσυνειδήτως ἐπιδρώσης

τοῦ ἀνθρώπου, ὁ νεαρὸς καὶς μετέβη εἰς Σμύρνην. Ἐκεῖ, καθ' ἣν ἡλικίαν ἄλλοι, ἐν τῷ πλούτῳ καὶ τῇ δόξῃ καὶ ἐν ταῖς ευκολαῖς τοῦ βίου γεννηθέντες, μόλις ἀρχίζουσι νὰ ψελλίσωσι σπουδαίας τινὰς γνώσεις, δεκαοκταετὲς μόλις, τὸ κατὰ μόνον παιδίον, ἐγένετο δευθυτῆς ἰδιωτικῆς σχολῆς.

Ἡ βιβλικὴ Ἑταιρία, ἡ ἐν Ἀμερικῇ ἔκτοτε ἰδρυμένη, καὶ σκοποῦσα τὴν παρὰ τοῖς λαοῖς, καὶ μάλιστα τοῖς ἐκτὸς τοῦ πολιτισμοῦ τοῦ καθ' ἡμᾶς ζῶσι, διάδοσιν τῶν Γραφῶν, ὅν ἐξήτει εἰς μάτην βεβαίως πρὸ καιροῦ μύστην ἀνέυρεν, ἐν τῷ προσωπῳ τοῦ σφριγῶντος νέου τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Ἐγκρατὴς τῆς τουρκικῆς, ἥτις ἄλλως τε ὑπῆρξεν ἡ γλῶσσα τοῦ μητρικοῦ γάλακτος, καὶ γινώσκων νὰ γράφῃ αὐτήν, ἐπίσης καλῶς καὶ οἱ τελεώτατοι τῶν ἐγγραμμάτων Ὀθωμανῶν, ὁ Χρῆστος Φιλαδελφεὺς ἐγένετο ὁ μεταφραστὴς τῶν ἱερῶν Γραφῶν εἰς τὴν τουρκικὴν γλῶσσαν. Ἐπέρρωτο οὕτω ἑλλήν πρῶτος νὰ μεταφράσῃ εἰς τὴν γλῶσσαν τοῦ κατακτητοῦ τὸ βιβλίον, ὅπερ μᾶλλον ἀπεστράφη ἐκείνους. Ἡ μετάφρασις ὑπῆρξε δοκιματῆ, οἷα προσεδόκατο πάντως ὑπὸ τῶν εἰδότην τὴν δύναμιν τοῦ νοῦς τοῦ νεαροῦ μεταφραστοῦ. Ἡ μετάφρασις αὕτη δὲν ἦτο μόνον ἀπλῶς ἀθλημα φιλολογικόν, ἀλλ' ἦν καὶ ὑπηρεσία ἐθνική· διότι τοῖς μὴ δυναμένοις νὰ ἀναγνώσῃσι τὸ Εὐαγγέλιον εἰς τὴν ἐγγράφῃ παρὰ τῶν προγόνων αὐτῶν γλῶσσαν, παρεσχέθη ἡ εὐκολία τῆς γνώσεως αὐτοῦ, ἐν ἣ ἡ λαοὺς γλῶσσαν. Ἰσως τιμὴς ὑποτιμᾷσι τὴν ἔννοαν τῆς ὑπηρεσίας ταύτης· τὸ ἐπ' ἐμοί, ἡ ὑπηρεσία αὕτη εἶναι μία τῶν ἐπιφανεστάτων ἃς προσήνεγκε τῷ καθόλου ἑλληνισμῷ ὁ Χρῆστος Φιλαδελφεύς.

Ἀλλ' ὁ ἀέμνηστος ἀνὴρ συνειργάσθη μετὰ τοῦ διδασκάλου Νεοφύτου Βάμβα καὶ εἰς τὴν μετάφρασιν τῶν Γραφῶν, εἰς τὴν ἀπλὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν. Τὴν κατ' οὐσίαν ἐκτίμησιν τῆς ἐπιβολῆς ταύτης δὲν ἐπιχειρῶ ἥδη.

Ἡ εἰς τὸ ἀπλὸν ἑλληνικὸν ἰδιῶμα μετάφρασις τῶν Γραφῶν ἤγαγε τὸν Φιλαδελφεά, ὅπως ἐκμάθῃ καὶ τὴν ἐβραϊκὴν. Δὲν ἐβράδυνε νὰ γέλῃ καὶ ταύτης ἐγκρατὴς. Ἐκεκτετο εἰς τὸν ὑπατὸν βαθμὸν τὸ περὶ τὰς γλώσσας εὐμαθές. Ἐγένετο δὲ εἰς τῶν πολυγλωσσιστάτων ἐκ τῶν καθ' ἡμᾶς Ἑλλήνων, καὶ μάλιστα τῶν γινωσκόντων τελεώτερον τὰς ἀνατολικὰς γλώσσας.

Ἐτέραν μεγάλην ὑπηρεσίαν προσήνεγκεν ὁ Χρῆστος Φιλαδελφεὺς ταύτῃ, ὅτι ὑπῆρξεν ἐκ τῶν πρώτων καταρτισάντων τυπογραφῶν ἐν ταῖς Ἀθήναις σχεδὸν εὐθὺς μετὰ τὴν εἰς τὴν κλεινὴν πόλιν μετάθεσιν τῆς ἐδρας τῆς Κυβερνήσεως τοῦ νεοδημιτοῦ βασιλείου. Ὁ Χρῆστος Φιλαδελφεὺς ἐκέκτητο πάντα τὰ προσόντα τελείου τυπογράφου, διορθωτοῦ καὶ ἐκδότου βιβλίων· διότι αὐτὸς οὗτος ἦν συγγραφεὺς, ἐξ ὧν ἔγραψε καὶ ἐδημοσίευσεν, ἀναδειχθεὶς ἐκ τῶν δοκιμωτάτων. Οὕτω τὰ ἐκ τῶν πειστηρίων αὐτοῦ ἐξεληθόντα πονήματα, οὐ μόνον διακρίνονται ἐπὶ τῇ καλλιτεχνικῇ αὐτῶν μορφῇ, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ τῆς ὕλης αὐτῶν, καὶ ἐπὶ τῇ τελείᾳ ἀπαίστῳ ἐκτύπωσιν αὐτῶν· διότι παρέχουσι τὰ ἥσσονα τῶν τυπογραφικῶν σφαλμάτων. Ἀναμφισβητήτως τὰ ἐκ τῶν πειστηρίων τοῦ Φιλαδελφεῦς ἐξεληθόντα ἔργα φέρουσι τὴν σφραγίδα τῆς ἀνδρωπίνης τελειότητος. Ὁ «Ἑλληνομνήμων» τοῦ Μουστοξύδου, ἐν τῶν τελευταίων καὶ δεσπευστάτων περιοδικῶν τῶν ἀναγεννηθέντων ἑλληνικῶν γραμμάτων, ὀφείλει τὴν εὐδοκίμειαν αὐτοῦ τῷ Φιλαδελφεῖ. Ὁ «Φιλίστωρ» ἕτερον σπουδαῖον περιοδικόν, ἐξετυπώθη παρὰ τῷ τυπογραφῷ τοῦ Φιλαδελφεῦς, ἐπίσης καὶ μυρία ἄλλα πονήματα, ὧν τὸ χρησίμως καὶ κοινωφελὲς ἀμιλλᾶται πρὸς τὴν ἀκρίθειαν τῆς ἐκτυπωτικῆς τέχνης. Δικαία δὲ καὶ πρέπουσα ἀπεδόθη ἐκτίμησις τοῖς ἀγῶσι τοῦ Φιλαδελφεῦς, ὅτε ἔτυχεν οὗτος τοῦ βραβεῖος ἐκδότου βιβλίων, ἐν τῇ παγκοσμίᾳ Ἐκδόσει